

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sapientissima Dei Mvndvm Regentis Gvbernatio; Ex qua
pendent, quæ vulgò in Casv, Fortvna, Fato, Esse Pvtantvr**

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1645

Cap. VIII. Casuum à Deo immissiorum complures vtilitates spirituales.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52314](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52314)

rectè, & iustè fecisse agnoscit; hinc non tantùm nullæ querelæ extiterunt; sed ad orationem ventum est; immo & ad laudes & ad gratiarum actionem. Qui enim cognitum habent, nihil sine Deo, contingere, omniâque, quæ à Deo veniunt, recta esse, Deum in rebus omnibus laudant. Hinc illud Psal. 118. est Dauidis: *Eructabunt labia mea hymnum: cum docueris me iustificationes tuas.* Quare, quisquis Casus aduersos, *Iustificationes Dei* esse credit, non solùm non fit impatiens, sed etiam orationibus, & hymnis gratias agendas arbitratur, atque inter ipsos fluctus, inter leones, inter ignes; in mari, in cæto, in lacu, in fornace accensa, cantat.

CAPUT VIII.

Casuum à Deo immissorum complures utilitates spirituales.

§. I.

Alia paterni amoris signa esse in filiis secularibus alia in filiis Dei.

2. Reg.
16. 10.

2. R g. 16.
10.

I, Domino maledicorum linguis, aut calumnijs impiorum vso, serui prohi vox est: *Quis est, qui audet at dicere, quare sic fecerit?* quantò magis filius excipiet læta mente, quod à patre a-

man-

mante proficiscitur? Et, vt excipiat, scire debet, hoc ipsum esse signum, quo agnosce- re potest, se esse vnum de numero filiorum, non si eum extollat, non si in folio collocet, non si ex eo Sardanapalum faciat; sed si in dura, & labores arduos eum mittat. Apud Poëtas, Phaëthon Solem sic alloquitur:

Phæbe pater, si das usum mihi nominis huius:

Nec falsa Clymene culpam sub imagine celat:

Pignora da genitor, per qua tua vera propago

Credar, & hunc animis errorē detrahe nostris.

Ouid.
lib. 2.
Metam.

Annuit pater. at quid stolidus iuuenis, in signum petijt, vt filius esse Solis agnosce- tur? *currus petit ille paternos,*

Inq̄, diem, alipedum ius & moderamen equorū.

Penituit iurasse patrem,

Siquidem exitium suum petierat filius; neq; enim ad mortalem pertinebat, quod petie- rat. Nemo est, qui non optaret scire, num filius Dei, & Christi cohæres sit? Stulti pro signo habent, si curru aurato, si sceptris, si coronis, si dignitatibus possint fulgere. At regnum Christi *non est de hoc mundo;* & a- ctum esset de pauperibus, si nemo Dei filius esset, nisi diues, nisi splendidus, nisi opu- lentus. Igitur aliud signum est, quod vel ex ipso naturali Dei Filio Christo potest cog- nosci

Matth.
24. 30.

nosci. Neque enim est seruus supra Domi-
num, aut Filio naturali Dei, filius adopti-
uus debet velle delicatius tractari. *Signum*
Filij hominis & Filij Dei ipse Dei Filius cruce-
cem nuncupauit.

§. II.

Deum filios suos flagellis probare.

Apoc. 2.
8.

Tempore Ioannis Euangelistę, Episcopus
Smyrnensis, vir magnę Sanctitatis graui-
bus procellis quatiebatur. Vocauit igitur
Ioannem Christus & dixit: *Angelo Smyrna-*
Ecclesie scribe: Hęc dicit primus & nouissimus,
qui fuit mortuus & viuit. Scio tribulationem
tuam, & paupertatem tuã, sed diues es, &c:
cur? quia si fueris fidelis usq; ad mortem, dabo
tibi cororam vite. Spe ergo diues erat, quia
futurus Christi cohæres. Sed ecce, quo mo-
do ad hanc eum spem inducit: nõ se regem
regum appellat, sed eum, *qui fuit mortuus*
& viuit, quasi diceret: ego, quamuis Filius
Dei verus, tamen morte crucis acerbissimę
& ignominiã plenã damnatus fui: vnde in-
telligere potes, pati grauia, non esse à Fi-
lij Dei alienum. Et quid mirum, si Chri-
stianum esse dicimus, quod veteres etiam
Spartanũ esse crediderunt? Spartani enim
vt filios suos probarent, innocentes ad at-
addu

adductos iubebant flagellis, ad sanguinem
 vsque cædi; probatior habebatur, qui in-
 ter plura verbera, non genuisset. Probat
 ad hunc modum etiam Deus filios suos.
 Probatiores sunt, qui sunt ad flagella para-
 tiores. *Obliti estis*, inquit, Apostolus con-
 solationis, *que vobis tanquam filijs loquitur* Hebr. 12.
dicens: Fili mi, noli negligere disciplinam Do- 5.
mini (hoc est labores & tribulationes, qui-
 bus nos erudit) *neq; fatigeris, dum ab eo cor-* Prou. 3.
riperis, quem enim diligit Dominus, castigat; 11.
flagellat autem omnem filium, quem recipit.
 Ita ipsi Apostolo contigit, qui idcirco *vas*
electionis est dictus: *caussa* mox additur: *E-* Act. 9.
go enim ostendam illi, quanta oporteat eum, pro 11.
nomine meo, pati. Ita contigit & Tobia,
 cui dictum est: *Quia acceptus fueras Deo, ne-* Tob. 12.
cesse fuit, ut tentatio probaret te. Si necesse 13.
 fuit, quàm meritò timere possunt, quos
 tentatio non probat, se Deo acceptos non
 esse? Filios suos solet Deus cruce ac tenta-
 tione insignire, cruce probare, velut Ly-
 dio lapide; cruce tanquam quadriga ad cæ-
 lum promouere.

§. III.

Fortium & magnarum mentium est fortia

& magna pati.

L 4

Quan-

Conradus in
vita S.
Elisabethæ.

Quantâ curâ filij laborant, vt patris nomen ac jura retineant? quàm solliciti sunt, vt in parentis gratia permaneant? Permanent autem in Numinis gratia, & filiorum jura conseruant, quicunq; conseruant patientiam, in *casibus* à Deo missis. Elisabeth illa regio sanguine oriunda, & Thuringiæ Principis connubio nobilis, defuncto coniuge, vidua facta, mox cæpit etiam pati cruces viduarum; quas vexare pronum est hominibus, exercere autem in virtutem, Deo placet. Propinquis igitur defuncti Tetrarchiam per vim occupantibus, regij animi vidua, vnâ cum paruulis liberis, è ditione sua eiecta, inops, egens, vaga, ærumnis omnibus obruta, quæ coronis erat calamitatû, ab ijs quoque, in quos priùs beneficia cumulauerat, contempta, ita omnia constanti animo pertulit, ita sinum infortuniis pandit, vt ne subducere quidem se vellet miserijs declinandis. Inuitabatur enim ad parentem Pannoniæ regem, asylum utiq; excellens. Sed redire illuc detrectabat, ne patientiæ atque humilitatis, quas in miserijs inuenerat, occasionem, inter regales delicias, amitteret. Habebat enim, tanquam Dei filia, diuinum patiendi characterem,

rem, thesauris omnibus chariorem. Quid hanc fortitudinem, in heroide Christiana, miremur? *Attalus Stoicus dicere solebat: Senee. lib. 1. ep. 67.* *Malo me fortuna in castris suis, quam in delictis habeat. torqueor, sed fortiter: bene est. occidior, sed fortiter: bene est. Audi Epicurum, dicet: Et dulce est. Vxor, sed inuictus. Quid ni optabile sit, non quod urit me ignis, sed quod non vincit. Nihil est virtute præstantius, nihil pulchrius: & bonum est, & optabile, quidquid ex huius geritur imperio. Sic ex hominibus heroës, sic semidei, sic dij efficiuntur. Denique sic Deus nos prædestinavit conformes fieri imaginis Filij sui; ideòq; & nos per patientiam curramus ad propositum nobis certamen: aspicientes in authorem fidei, & consummatorem Iesum, qui, proposito sibi gaudio, sustinuit crucem, confusione contemta. Atque hoc alterum erat, quod, contra Fortunæ ictus, remedium numeravimus.*

§. IV.

Præstare, filium doloris esse in hac, quàm in altera vita.

Sequitur tertium, paruo malo, grande, immo æternum malum redimi, Quis Fortune casus potest tam esse acerbus, quàm gehennæ cruciatus? quæ confusio huius vitæ non

tæ non debet contemni, præ confusione, quæ, coram toto Mundo, in extremo iudicio, atque postea, sine fine, erit in Inferno? Sæpe autem Deus hîc cruciat, vt in æternum parcat. Itaque tribulatio & dolor non tantùm est, in electis, character & signum, eos esse filios Dei, sed etiam, esse electos. Vtriusque simul figuram habemus in diuinis historijs. Rachel enim vltimum charissimùmque filium *Benoni*, hoc est, *filium doloris* (sicut Isaias Christum, *virum dolorum, & scientem infirmitatem*.) Iacob autem eundem *Beniamin*, hoc est, *filium dextra* nominauit. Quid est hoc aliud, quàm filios Dei, qui persecutionem patiuntur, esse nõ tantùm *Benoni*, seu *filios doloris*, sed etiam *Beniamin*, *filiosq; dextrae*, qui scilicet in illâ dexterâ collocabuntur, vbi agni, non hædi, iudicante Domino, statuentur?

§. V.

Hydropici senis, intercute aqua, quàm in æternis ignibus cruciari præoptantis.

Prat. Spirit. cap. 8. In Turrium cœnobio, canitie veneranda senex adeò seuerè vixerat, vt in multa corporis incommoda caderet. Inter quæ fuit etiam hydrops. Veniebant ergo ad illum, è diuersis locis, qui eum consolarentur,

tur, rogaréntq; , vt , in ista præsertim æta-
te atque in inualetudine , non nihil de tam
austera viuendi consuetudine remitteret :
nam & frondem medio die , cum æstus ex-
ficcat , arboratores non cædere. His ille
aliud nihil respondebat ; quàm vt diceret :
Orate , pro me , Patres , ne interior homo hy-
dropicus fiat. Ego enim , vt in hac infirmitate
diutiùs durem , Deum oro. Hunc ergo eun-
dem Abbatem , cum audiuisset Hierosoly-
mitanus Archiepiscopus Eustochius adeò
vehementer morbo afflictum , constituit ei
suppeditare quidquid vel medicorum ars,
vel imbecillitas corporis exigeret. Myro-
genes autem (hoc enim seni nomen erat)
omnia repudiauit , hoc solùm ab Archiepi-
scopo petens : *Ora pro me , Pater , vt liberer*
ab aeterno cruciatu. Maluit nimirum hydro-
picus , in aquis , quod deliquisset eluere ,
quàm exurendum in æternos ignes reserua-
re. Scilicet , *dum iudicamur , à Domino cor-*
ripimur , vt non cum hoc Mundo damnemur.
Quod qui prospectum habet , bene fert in-
festos casus , neque vllum *Fortunæ* crimen
accusat ; sed etiam vltro optat & inui-
tat , in hac vita , miser esse , ne
sit in altera.

1. Cor. II.
32.

§. VI.

§. VI.

Optabilius esse, ut in hac vita secemur, & uramur, quam in altera, exemplo sancti senis, & minimè sancti epulonis.

Histor.
Tripart.
l. 8. c. 1.

Circa Mareotem degebat Stephanus; integra continentia Monachus, ad sexaginta annos, in omni virtutum palæstra exercitatissimus, Antonio quoq; Magno de præstanti pietate notus. Erant in eo multa singularē laudem merentia. Fuit enim ille vir, non solùm ex optimo more, & sanctissima disciplina, sed etiam cum foris clarus, tum domi admirandus, neq; rebus externis magis laudandus, quàm facinoribus domesticis. Foris inter asperos mansuetus, inter ignorantes sapiens, alloquio suavis, sermone utilis; mirè callens ærumnosorum animos consolari, atque in ipso luctu, excitare ad alacritatem. Sed domi ipse haud indiligentiùs exercebat, quod foris alios docuerat. Tantus erat amator crucis, ut, si ipsa bona *Fortuna* venisset, non intromisisset. Ergo habuit, quod petijt. Nam in morbum iniectus est, eúmque prorsus incurabilē. Quem tamen adeò non curabat, ut, dum medici membra eius putrescentia secarent, ille (quasi de alieno corio ageretur, neq; crucia-

ciatus ad se pertineret) manibus opus face-
ret , ac folia palmarum plecteret : cùmque
morbus in summo incremento esset , etiam
circumstantibus conabatur persuadere , vt
de eiusmodi rebus non dolerent , neq; a-
liud solliciti , nisi de bono vitæ fine , cogita-
rent. *Deus* , inquebat , *quæ fecit , cuncta uti-*
lia sunt. Ego autem novi , huiusmodi morbos ,
propter peccata , accidere. Et melius est , hîc
pœnas solvere , quàm , post mortem perpetua
supplicia sustinere. Eiusdem sententiæ fuit S. *S. Chry-*
Chrysoströmus , qui ita loquitur : *Magnum* *soft. ho-*
bonum est , luere peccata , in hac vita , Etenim *mil. 6.*
dines ille , nihil graue hîc recepit , & propterea *ad pop.*
illic torquebatur , & quòd hoc esset in causa ,
ne vlla ibi frueretur consolatione. Audi , quid
dicat Abraham : Fili , recepisti bona , in vita tua ,
itaq; nunc dolorem patere. Quòd autem La-
zaro bona data sint , quia hîc , cum virtute , in-
finitas passus molestias fuerit , Patriarcham &
hoc dicentem audi. Cum enim dixisset diniti :
Recepisti bona , intulit : & Lazarus mala , &
propterea consolatur. Terribilis sententia , &
quæ meritò suspectam faciat omnem Mun-
di prosperitatem. Tamen enim causa dam-
nationis non sit , omnis vitæ huius delecta-
tio , sed peccata , signum tamen est futuræ
dam

damnationis, seculi istius prosperitas: Si quidem *non iudicat Deus bis in idipsum*. Quos ergo, hîc, remunerat, alibi punit; & quos hîc punit, ijs alibi præmia largitur. Nemo enim adeò malus est, vt non faciat aliquid subinde boni, ob quod à Deo mercedem accipit; nemo adeò bonus, vt non aliquando admittat peccatum veniale saltem. *Recepit* ergo infeliciter epulo in hac vita; fortunatè Lazarus in altera, quidquid vterq; boni vnquam gessit: *recepit* Lazarus in hac, Epulo in altera, quidquid mali admittit. Vtrius fuit optabilior conditio? Optimè hanc quæstionem decîdit D. Augustinus in illa verba. *Deus tu propitius fuisti eis, & vlciscens in omnes adinventiones eorum*, ait enim: *Non solùm donans peccata, sed etiam vindicans propitius fuisti. Videte, fratres, quid hîc commendauit, aduertite. Illi Deus irascitur, quem peccantẽ non flagellat. Nam cui verè propitiùs est, non solùm donat peccata, ne noceant ad futurũ seculum, sed etiam castigat, ne peccare delectet.*

S. Augustinus in Psal. 98. 8.

§. VII.

Ærumnosis Fortuna Casibus hominum insolentiam refranari, & excitari indolem: & Catharina Aragonie, de Fortuna iudiciũ.

Atque inde se exerit quartum mala Fortuna

tunb

tunc remedium, vt sciamus, Deum, instar
 aurigæ equum exorbitantem scuticæ habe-
 nis, in via retinentis, homines in officio con-
 tinere, Fortunæ flagellis: Quem alium in
 finem Deus minatur præuaricatoribus fa-
 mem aliâque mala dicens: *Cauete, ne fortè*
decipiatur cor vestrum, & recedatis à Domino, Deut. ix.
seruiatisq; dijs alienis & adoretis eos; iratus- 16.
que Dominus claudat, celum, & pluuia de-
scendant, nec terra det germen suum, pe-
reatisq; velociter de terra optima, quam Domi-
nus daturus est vobis. Testis huius remedij est
 Catharina Aragonia, quæ ab Henrico VIII.
 Anglorum rege, vt Annæ Bolenæ pellici lo-
 cus daretur, indignissimis modis repudiata,
 insigniter ostendit, *probitatem, industriam,*
ceterasque bonas artes, neq; dare, neq; eripere
cuiquam fortunam posse. Quippe incredibili
 constantia animi, inconstantiam *Fortuna,*
 casumque acerbissimum tulit. Tantæ pati-
 entiaæ radix fuit, quòd sciret, Deum eiusce-
 modi ærumnis, tanquam fræno vti, quo
 homines reguntur. *Solebat enim sæpissime*
apud suos, dicere, Fortunam se, nec asperri-
mam, nec leuissimam, si daretur optio, electu-
ram; cum utraq; suas tentationes ac pericula
habeat, sed mediam potiùs temperatam. Si ta-
 men

Nicol.
 Sande-
 rus l. i. de
 Schisma-
 te Angli-
 cano. &
 Surius
 Anno
 1535.

men alterutra eligenda esset, malle se tristissimam, quam blandissimam: infelicibus enim rarò deesse consolationem, fortunatissimis ferè semper mentem. Huic heroidi optionem non dedit Deus, sed *Fortunam* dedit planè tristissimam; vnà tamen & hanc ipsam consolationem impertiuit, vt nosset infelicibus non deesse consolationem, illà scilicet, quia nòrunt, à Deo profecta aduersa in magnas vtilitates. Itaque oblatam vtramuis fortunam iuxtà suscipere discat, qui animo esse tranquillo cupit. Aliud enim est animus tranquillus, aliud tranquilla *Fortuna*. Ille in tuto est; hæc, cum blanditur, tunc vel maximè metuenda est. Quod vel Demetrius vidit, qui vitam securam, & sine vllis *Fortune* incursionibus mare mortuum vocat. Nihil habere, ad quod exciteris, ad quod te concites, cuius denunciatione & incursum firmitatem animi tui tentes: sed in ocio incusso iacere, non est tranquillitas, malacia est. Ferrum diu intactum, rubigine operitur & fœdatur; si lima, & ignis accedat, ita repurgatum splendet, vt fulgore argentum imitetur. In ferro hominem vides, quem expolit, quod mordet; purgat, quod vrit; & plerumque, si illi benè est, ille bonus non est.

Senec.
lib. 1. ep.
67.

§. VIII.

§. VIII.

Cum Fortune bonis, auferri occasionem peccandi: & S. Edildi idæ aliorumq; per ulcera, & vulnera, ad veram salutem euntium exempla.

Sicut enim lasciuiam amant atq; superbiam res secundæ, ita aduersæ animum erigunt, dum corrigunt. Quod erat è remedijs quintum. Itaq; sæpe opes, sæpe liberi, sæpe officium ab aliquo auferitur, vt occasio peccandi auferatur, emendeturq; is, qui diuitiarum cupiditate, aut amore liberorum, aut officij necessitate peccauit. Sic mensa nummulariorum euertitur, vt Domini subrogetur: ara deicitur, vt erigantur altaria, ait S. Ambrosius. Atq; hoc non aliqua succinctus manu diuitijsq; faciebat (Christus) sed flagello de restibus cadebat turbas, & resistere nullus audebat. Et nunc virga utitur, nunc flagello. Virga enim recta est, virga regni tui. Virga, vt corrigat: flagello, vt suadeat. Directa illic, hic moralis, quasi inflexa præceptio, qua peccatoris conscientia velut lento verbere flagellatur. Alij sunt enim terrores Prophetici, Apostolica suasiones, in utroq; tamē vnus est verbi disciplina. Et ideò flagellum de restibus fecit, quia funes ceciderunt, inquit, mihi in præclaris:

M etenim

S. Ambr.
lib. 9. su-
per Luc.

Beda lib.
4. c. 7.
Eccles.
histor.
gent. An-
glor.

etenim hereditas mea preclara est mihi. Qui æger est, sanitatis causa, libenter sustinet medici sectionem: insanit peccator, si virgam odit; si se subducit flagello, quo reducit ad animæ integritatem. Refert Beda S. Edildridam Annæ regis orientalium Anglorum filiam, ac regis Ecgfridi coniugem, feminam, in paucis, vnam, adeò Christo sponso addictam, vt cum coniuge, toto matrimonij tempore, illibata virginitatis integritate, permanserit. Et, quia omnes, cum *secunda res sunt maxima, tum maxime meditari secum oportet, quo pacto aduersam fortunam ferant*, habuit hæc sapientissima virgo cognitissimum, omnia, quæ ægrè facere hominibus possunt, à Deo sciri, neq; sine causa permitti. Itaque, vt & illa Numinis amantis acciperet characterem, sub vitæ finem, tumore foedo, sub maxilla se colligente, diriter cruciata est. Eum cruciatum tolerauit non solum patienter, sed etiam hilariter: adeò, vt animus illius corporis dolore delectaretur. Solebat autem dicere: *Scio certissime, quia meritò in collo pondus languoris porto, in quo iuenculam memini me superna-ua monilium pondera portare, & credo, quòd ideò me superna pietas dolore colli voluit grauari, vt*

ri, ut sic absoluat à reatu supernacua lenitatis; dum mihi nunc, pro auro & margaritis, de collo, rubor tumoris ardorq³ prominet. Alios igitur morbi cohibent, ne peccent; alios è bonis meliores efficiunt. Hoc est illud, *compelle intrare*. Non poterat Absalom impetrare, ut Ioab ad se veniret; idcirco dixit servis suis: *scitis agrum Ioab, iuxta agrum meum habentem messem hordei: ite igitur, & succendite eum igni. Succenderunt ergo servi Absalom segetem igni, surrexitq³ Ioab & venit ad Absalom in domum eius*. Ita multi ad Dominum vocati non venirent, nisi eis infortunium immitteret. *Imple facies eorum ignominia, & quarent nomen tuum, Domine*. Quam multum demum resipiscunt, cum vident manifestè, sibi omnia infeliciter cedere? Nemo maledictionem Dei citius vitat, quam qui non ignorat. Ne ignoret igitur, sentit. Innumera docent exempla, naturam plerumque à *Fortuna bona* peiorem, à *mala* fieri meliorem. Certè ipse Alexander ictus sapuit: nam sagitta percussus dixit: *Omnes iurant, me Iouis filium esse, sed vulnus hoc, me hominè esse clamat*. Sic multi sanantur, quando vulnerantur. Quid enim aliud Chirurgus facit, cum sanguinem mittit? *Sana a-*

Luc. 14.

23.

2. Reg:

14. 30.

Psal. 82.

7.

M 2

nimam

mam meam ait ille. Ergo medicum imitatur Deus; percutit & sanat. Hoc virga illa Moysis significauit; vt, ad terram sanctam, Israëlitae Moyses virgâ; ita Deus tribulatione homines ad caelum ducit, & reducit. Ducit, ne errent; reducit, si errauerunt. Tantum in virga, tantum in castigatione virtutis & momenti continetur.

§. IX.

Virtutum eos aduersitas. Itemq; Fortune uictores, esse Struthioni ferrum digerenti similes, & animalibus in mari degentibus.

Ex his etiam, quod sexto loco enumerauimus, apparet: scilicet virtutes aduersis exerceri; neque enim patientia duntaxat, & fortitudo, & longanimitas; sed etiam spes, sed contemptus rerum humanarum, sed fidelitas & fides; sed charitas erga parentes & patriam, denique tota virtutum familia inuenit ibi causam triumphandi. *Cum aliquis tormenta fortiter patitur, ait Philo- sophus ille, omnibus virtutibus utitur fortasse, cum una in promptu sit, & maxime appareat patientia. Ceterum illic est fortitudo: cuius patientia, & perpesio, & tolerantia, rami sunt. Illic est prudentia, sine qua nullum ini-*

Senec.
epist. 67.

pur consilium: que suadet, quod effugere non possis, quam fortissime ferre. Illic est constantia: que deici loco non potest, & propositum nulla vi extorquente dimittit. Illic est individuum ille comitatus virtutum. Quidquid honeste fit, una virtus facit, sed de consilij sententia.

Sed Paulum potius audiamus cum Fortuna decertantem: *Maledicimur, inquit, & benedicimus: persecutionem patimur, & sustinemus: blasphemamur, & obsecramus.* Aiunt struthionem ipsum ferrum posse deuorare, digerere atq; in nutrimentum sibi conuertere, quod ex magnitudine atque vigore caloris naturalis proueniat. Cui rei fidem facit, quod à regia audiui lingua narrari; cultrum scilicet ferreum, in Polonia, habitum & visum, quem cum, per imprudentiam, non nemo ludens deglutiuisset, diuq; inter viscera retinuisset; stomachi calor, ab acie, qua tenuissimus est culter, caperit consumere. Tanto diuinæ charitatis calore sunt præditi Sancti, vt, veluti spirituales struthiones, maledictionem, in benedictionem, persecutiones in patientiam, blasphemias in orationes nôrint conuertere. Sic digerunt omnia durissima; sic crudissima omnia concoquunt. Sic atterunt catenas. Sic

1. Cor. 4
12.

M 3

reci-

recipiunt ferrum. Sic de *Fortuna* triumphant, immo sic triumphant *Fortunam*. Exiguum ignem, exigua aqua extinguit; grande incendium, si ei totas amphoras affuderis, non opprimes, sed ales; quia ipsa aqua in ignem conuertetur. Ita animum pusillum modica tribulatio obruet; fortem etiam magna non vincet, sed faciet fortio-
 rem. Hinc dicitur: *Aqua multa non poterunt extinguere charitatem, nec flumina obruent illam*. Item: *Quis nos separabit à charitate Christi? tribulatio? an angustia? an fames? an nuditas? an periculum? an persecutio? an gladius?* Et, quia clarum est, aquis significari tribulationem, iuxta illud: *intrauerunt aqua usq; ad animam meam*, sicut arca Noë augmento aquarum nō. depressa, sed semper magis in sublime exaltata est; ita omnis virtus tribulatione extollitur, fitque magis conspicua. Qui in fluctibus et atque procellis iactatur rerum aduersarum, tantò ardentius orat; tantò profundius se apud omnes demittit; tantò crebrius ad cælum suspirat; tantò se ipsum frequentius ad tolerantiam excitat; tantò cautiùs attendit, ne tribulationem tribulatione mereatur. Dicuntur animalia esse eadem se-

Cantic.

8. 7.

Rom. 8.

3.

Psal. 68.

2.

mille

militudine, figurâ, ac nomine in mari, quæ
sunt in terris; non tamen eodem ingenio
atque naturâ. Leo terrenus, leo marinus;
fusterrena, sus marina; coruus terrenus,
coruus marinus &c. Grande itaque inter
hæc animalia reperitur discrimen. Leo ter-
renus ferus est & crudelis, leo marinus mi-
tis & mansuetus; sus terrena immunda, sus
marina amans puritatis; coruus terrenus
duræ est carnis & ad esum inutilis; coruus
marinus tener est & palato gratus; scorpio
& araneus terrenus venenatus est, scorpio
& araneus marinus nequaquam; aquâ sci-
licet, ita naturam moderante. Hoc aqua
tribulationis idem in hominibus efficit. Da
duos homines, felicem vnum, infelicem
alterum; videbis illum superbum, istum mo-
destum; illum ebriosum & voluptatibus
deditum, hunc temperantem; illum pigrum
& desidiosum, hunc sedulum ac laborio-
sum. Immo pone eundem hominem; in
prosperis rebus, *tanquam leo rugiet, quæ-
rens, quem deuoret*; in aduersis ferociam po-
net, & agno erit mansuetior: secundâ au-
râ, instar suis, immundus erit ac lasciuiet;
cælo nubilo, & ipse lachrymas dabit; læ-
ta *Fortuna*, instar corui crocabit, & om-

nibus conuiciabitur; *Fortuna* tristi, de omnibus bene loquetur. Denique qui Fortunatus, velut scorpio aut araneus linguæ suæ venena diffudit; is infortunio tactus, sine bile, sine dente erit. In summa, *Fortuna simul cum moribus mutatur*; dixit olim historicus; dixisset veriùs: *Mores simul cum Fortuna mutantur*: nam plerumque *bona Fortuna malos, mala bonos facit mores.*

§. X.

Nostra infortunia cum D. Laurentij aliorumque Martyrum cruciatibus comparata, vix umbram esse malorum.

Sed veniamus ad septimum, & nostra incommoda, cum Martyrum, cum Christi, aut etiam cum damnatorum cruciatibus comparemus. Atque, vt è multis Martyrum millibus vel vnus fortitudinem perpendamus, quis non censeat D. Laurentium à *Fortuna* malè habitum? At innoxius, at pius Xisti minister, at fidelis Ecclesiæ thesaurarius, at prudens dispensator, at pauperum insignis amator, captus, & exquisitissimo tormentorum genere, in ferream cratem catenis immitissimè astrictus, lentoque igne, ad Perillæam immanitatem, tostus fuit? sæua hæc est *Fortuna*, immo sæuissima,

lima, si, præter gliscentes prunas subter, & præter fumantes Martyris atque liquentes artus supra cratem, nihil aspiciamus. Quòd si verò Laurentij æstum cum gehennæ incendijs æstimemus, scintilla est, ad AEtnam, gutta ad Oceanū comparata. Sin verò rursus nos nostræ Fortunæ iram, non iam ad Acheronticos lacus, sed vel ad D. Laurentij cruciatum trutinemus, vix tenuis quædam umbra erit, nec gemitu digna. Sed ipsum Christum, tota vita patientem nobis proponamus, & deprehendemus, quàm parvam ille nobis calicis sui portionem reliquerit exhauriendam.

§. XI.

Nullum fuisse, cui magis bonæ felicitates huius vitæ ferè omnes aduersæ fuerint, quàm Christum gentis humana reparatorem,

Christus Dominus, ait D. Chrysoftomus, statim, ut in lucem prodijt: ab incunabulis in exteram terram fugitiuus, ob regem persecutorem, migravit, in barbarorum scilicet regionem itinere distantem. Qua quidem ex causa ingens vis cruoris effusa est; & tenera ætas, non secus ac in prælio, concidebatur. Quid hac tragœdia crudelius? & hac ab eo perpetrabantur.

M s

qui

S. Chry-
soft. ep. 1.

Ioan. 8.

qui Dominum ad necem querebat. Hæc Deus afficiens, cum prohibere posset, tolerabat. Postquam autem è barbarorum regione in patriam redijt, & etate auctus est, bellum undiq; aduersus eum excitabatur. Ac cum primùm miracula edere cepit, quot calumnijs appetitus est? Alij enim Samaritanum eum, & arreptitium appellabant, his verbis: Samaritanus es tu, & dæmonium habes: alij impostorem dicentes: Hic non est à Deo, sed seducit turbas: alij prestigiatores: In Beelzebub; dicebant, eijcit dæmonia, & improborum hominum amicum eum vocabant. Deniq; aduersus eum quotidie acuebant dentens. Passionis verò tempore, vnus discipulorum eum prodidit: alij in fugam se contulerunt: alius abiurauit: cùmq; omnes fugissent, solus ipse vinctus ducebatur. Quot igitur homines, qui non ita pridem eum res miras efficientem, mortuos excitantem, leprosos purgantem, demones expellentem, panes fontis more scaturientem, ac deniq; alia miracula perpetrantem vidissent, eo tempore, offensos fuisse putas, cum eum solum abduci ac vinctum teneri conspicerent, vilibus & abiectis militibus eum cingentibus, & Indaicis sacerdotibus à tergo sequentibus, ac tumultuantibus, & hostes omnes solum eum sibi hærentem, in medio, habentem.

bentes; presentemque proditorem insolentem. Quid, cum flagris caderetur? verisimile autem est innumeram multitudinem tunc adfuisse. Erat enim festum perillustre, quod omnes congregabat, & in ciuitate metropoli, in tempore meridiano. Quot igitur mortales tunc adfuisse existimas? qui cum eum vinctum, flagris affectum, cruore stillantem, & ad praefecti tribunal, causam dicentem, nec discipulorum quenquam presentem cernerent, animis essent offensi? Quid cum Pontificis seruus alapam impingeret ipsi? quid cum vapularet? quid cum ad crucem duceretur? & in cruce tolleretur? quid cum diceretur: Vah qui destruis templum Dei, & in tribus diebus reaedificas illud? Alios saluos fecit, se ipsum non potest saluum facere. Si Filius Dei es, descende de cruce, & credimus tibi? quid cum Barabbam illi praetulerunt? hinc enim probare volebant, quod latrone quouis sceleratior esset. Ea denique de causa inter duos latrones crucifixi sunt. Sed tamen veritas non modo propterea non obscurabatur, verum etiam splendidius eluxit. Deus enim pro sua lenitate id ferebat, arcana sua sapientia omnia administrans. Et quamuis, post resurrectionem, eius discipuli rursus metu in fugam versi in summo angore versari ceperint: sic quoque

Matt. 27.

que

que res Ecclesie semper angebantur, & per miracula vigeant, & quæ minus leta principia habuerunt, iucundos exitus demonstrarunt. Hæc S. Pater.

§. XII.

Aduersis pressos Christi exemplis roborari.

Luc. 23.
31.

2. Reg.
11.

Quoties ista animo occurrunt, occurrere debet & illud: *si in viridi ligno hæc faciunt, in arido quid fiet?* si Deus Filio suo vnigenito non pepercit, cur nos non vellemus, etiam in nostro corpore, stigmata I E S V Christi portare? Vrias inuitatus, immo iussus à Dauid rege, vt in domum suam iret, & à belli labore requiesceret, respondit: *Arca Dei & Israël & Iuda habitant in papilionibus, & dominus meus Ioab, serui Domini mei super faciem terre manent; & ego ingrediar domum meam, vt comedam & bibam, & dormiam cum uxore mea? per salutem tuam, & per salutem anime tue, non faciam hanc rem.* Hoc eodẽ argumento vtuntur, qui acerbissima, quæ Christus tulit, animo habent memoriæque infixæ. Dux meus, inquit, & Conditor totius Mundi, paruulus è patria fugere ab Herode compulsus est; & ego *Fortuna irascat, quæ me exulem fecerit? Dominus meus, pro tot miraculis ac beneficijs, tantis*

tis

tis blasphemijs est affectus, & ego infaniam, si me frater meus dicto momordit; immo si eum alius nequiter mentitur, momordisse? Redemptor meus à suo discipulo proditus est; & ego tanti faciam falsorum fratrum delationes, accusationes siue à cæci animi vindictâ prouenientes? At nocent? at nulla calumnia caret effectu? nec semper, qui iudicant, iudicant, sine affectu? dignos deijciunt de gradu, manifestè indignos, sanguine coniunctos, vel adulatione gratiosos promouent? Etiam Iudæi Barabbam Christo præposuerunt; homicidam ei, à quo vita mortuis est restituta. A talibus iudicibus tale iudicium tulit summus iudex. Dicitur: Domino meo hæc acciderunt, & ego me illo putabo meliorem? *Non faciam hanc rem.* At homines, qui me antè suspexerant, iam contemnunt & rident? Contigit & hoc Christo, quem tantorum miraculorum patratorem, inter iniquos, deputauerunt, atq; in medio latronum, cruci affixerunt. Seruatorem imitantur, non qui risum cachinnis compensant; sed qui nôrunt tacere, dum in cælum clamant iniuriæ, quas patiuntur.

§. XIII.

Christianis à Saraceno Christi exemplum propositum; cuius calice considerato omne nobis absynthium dulcescit.

**Io. Iou-
nieus in
vita S.
Ludou.
regis
Franci.
c. 42.**

Scribit Io. Iounieus, Principem Saracenum, belli sacri tempore, ad proceres Francos, in Aegypto, captiuos, salutatum accessisse, atque ex illis interrogasse, *Num in unum Deum crederent; qui ex Virgine natus, in cruce affixus mortuusq; esset, dieq; tertio, se in vitam reuocasset?* Quibus, ita se credere, affirmantibus, addidit: *Eos neq; fracto animo, neq; mæstos esse debere, si tantulam calamitatem subirent, eius nomine, qui extrema supplicia, pro ipsis exantlasset; eosq; nondum ad mortem usq;, pro eo, decertasse: qui si tanta fuerit potestatis, ut, triumphata morte, se ipse à sepulchro excitaret, certo in animum inducere oportere, fore, ut etiam ipsos breui calamitatibus illis eximeret.* Iocosa, an seria fuerit illa consolatio, non habeo dicere, veram fuisse probauit secuta procerum libertas. Et planè vera est hæc consolatio, iam dudum adumbrata, quando, Israëlitis, in deserto, ad bibendum, nihil aliud, quàm amarissimas habentibus aquas, Deus Moyse lignum ostendit, quod cum misisset in aquas, in dulcedo

**Exod. 15.
23.**

cedinem versæ sunt. *Per lignum; aquas dulces fecit, præsfigurans gloriam & gratiam crucis; ait S. Augustinus. Poterat Deus, inquit S. Gregorius Nyssenus, solo verbo aquam potabilem facere, sed per lignum id voluit prestare, ut typum salutiferæ crucis indicaret.* Itaque lignum crucis rerum tristium amaritiam in dulcedinem nobis vertit, quando perpendimus, exiguum nobis scyphum propinari de eo & absynthio, & aceto & felle, cuius tota maria exhausit Christus: qui non sine causa dixit: *Potestis bibere calicem, quem ego bibiturus sum? Addidit autem, quem ego bibiturus sum, Ut communicatione laborum, cum Christo, promptiores redderemur, ait os illud aureum. Quod si Christum oportuit sic pati, & ita intrare in gloriam suam, nonne oportet etiam seruos illius, eâdem viâ sequi? An? Domino felle saturato, mancipia, eius mulsum exigent? At Dulcia non meruit, qui non gustavit amara: &, sicut Paulus & Barnabas prædicauerunt: per multas tribulationes, oportet nos intrare in regnum Dei.*

§. XIV.

Per aduersa. viam esse ad victoriam, coronam.

Atque hoc octauum est inimicæ Fortune reme-

S. August.
quest. 53.
in Exod.
S. Greg.
Nyssen.
lib. de
vita Mo-
ysis.

Matt. 20.
22.
S. Chry-
lost. ho-
mil. 68.
in Matth.

Act. 14.
22.

Matth. 5. II. *remedium, quod identidem Christus ipse discipulis inculcauit: Beati eritis, cum vos persecuti fuerint homines, & dixerint omne malum aduersum vos mentientes, propter me, gaudete & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in celis. In quæ verba Imperfecti operis author, ait: Si miles periculum belli sustinet, dum sperat victoria prædam; quanto magis nos opprobria mundi non debemus timere, qui regni caelestis præmia speramus? Item: Pensate confusionem hanc terrenam cum gloria illa caelesti, & videte, si non multò lenius est, quod patimini super terram, quàm quod expectatis in*
 Exod. 15. 27. *calo. Hoc significabat iter Israëlitarum, qui priùs, per mare rubrum transire, quàm ad palmas, in terra Elim, peruenire, debuerunt. Palma est caelestis gloriæ symbolum: qua de caussa vidit Ioannes multitudinem beatorum innumerabilium palmas manibus gestantium. Palmæ sunt signa victoriae. Victoria sine pugna non venit: quàm etiam in sanctis præcessisse, ibidem aperuit senex vnus beatorum palmam manibus gestantium, nam ad Ioannem accedens dixit: Hi qui amicti sunt stolis albis, qui sunt, & unde venerunt? cui Ioannes: Domine mi, tu scis, & dixit mihi: Hi sunt, qui venerunt de tribulatione magna,*
 Apoc. 7.

gna, & lauerunt stolas suas, & dealbauerunt eas in sanguine Agni. Ideò sunt ante thronum. Per sanguinem igitur, aut per tribulationem, non quamcunque, sed per magnam, velut per mare quoddam Erythræum ac rubrum, itur ad palmas illas. Nisi præcesserit pugna, ait S. Cyprianus, non potest esse victoria; tunc datur vincentibus corona. Nam gubernator, in tempestate, dignoscitur. In acie miles probatur. Delicata iactatio est, cum periculum non est. Conflictatio in aduersis, probatio est veritatis. Arbor, que alta radice fundata est, ventis incumbens non imbuetur; & navis, que forti compage solidata est, fluctibus pulsatur, sed non frangitur.

S. Cyprianus, serm. de mortalitate,

§. XV.

Ad omne, cum Fortuna, certamen, à caelestibus, gloria uti olim S. Adelgundem, excitari.

Ita se fecisse testatur Apostolus dicens: 2. Tim. 4. 7. Bonum certamen certavi, cursum consummaui, fidem seruavi, nempe in carceribus, in flagris multis, in mortibus frequenter. Cur ita? quia in reliquo reposita est mihi corona iustitiæ, quam reddet mihi in illa die iustus iudex: non solum autem mihi, sed & ijs, qui diligunt aduentum eius. Siquidem omnes, qui piè vo-

N lunt

2. Timo-
th.
3. 12.
1. Cor. 4.
17.

S. Chri-
stost. hom.
16. ad
pop.

Hacbal-
dus Elnor-
gensis in
vita eius,
apud Sur.
30. Janu-
ar.

Eccl. 7. 8.

lunt vivere in Christo IESU, persecutionem patientur. Quibus solatiū ingens affert idem Paulus his verbis: *Quod momentaneum est, & leue tribulationis nostra, in sublimitate, æternum gloria pondus operatur in nobis, non contemplantibus nobis, qua videntur, sed qua non videntur. Leuem tribulationem vocat, non in se ac natura sua, sed comparatione futurorum præmiorum. Sicut enim mercator non sentit navigationis laborem, lucrorum spe relictus; & pugil generosè fert corporis vulnera, coronam respiciens: ita & nos caelestia intendentes bona, quaecumq; inferantur grania, generosè feremus, bona futurorum spe roborati. Legimus de S. Adelgunde, eam ita Deo charam fuisse, vt, missis de cælo Angelis, ad tristitia quæque, animo forti, lætòque, patientia, illam firmaret. Inter grauissima, qua robustam etiam virtutem quatiunt, est calumnia. Ea enim, vt in diuinis est, etiam conturbat sapientem, & perdet robur cordis illius. Igitur & Adelgundis audierat aliquando, nomen suum, à peruersis hominibus & inertio otio deditis, maledictis proscindi, & apud alios, cum non medioeri quorundam offensione, iniustè traduci. Vnde illa, quæ est humane fragilitatis conditio, aliquantulū cruciari*

ciari capit. Cui mox, in medijs fluctibus, Angelus adfuit, & suauibus eam verbis demulcens: Quid, inquit, ô virgo dulcissima, maleuolorum hominum inuidia te conturbat, cum tibi celestis regni gloria; illis verò, nisi resipiscant, æternum gehenna supplicium paratum sit? Talibus illa recreata sermonibus, nihili deinceps obloquentium vanitates faciendas putauit:

§. XVI.

Spei causam, & velut celestem arrham esse, aduersis rerû undis immersabilem fieri.

Eam ferit ærumnarum copiam *Fortuna*, vt finis alterius mali, gradus sit futuri; immo vt læta omnia rarò, sine infelicitate aliqua, eueniant. His terra scatet. Vt ergo à cælo remedium petamus, vbi erit finis ærumnarum, & miseria in æternam felicitatem mutabitur, natura

Os homini sublime dedit, calûmq; tueri,

Insit & erectos ad sidera tollere vultus.

Quid. in
Metam.

Lactant.
lib. de O-
pific. Dei
cap. 8.

Cum enim statuisset Deus, ex omnibus animalibus, solum hominem facere celestem, cetera vniuersa terrena; hunc ad celi contemplationem rigidum erexit, bipedemq; constituit; scilicet vt eadem spectaret, vnde illi origo est; illa verò depressit ad terram; vt, quia nulla his immortalitatis expectatio est, toto corpore in humû pro-

iecta, ventri pabulòꝝ seruirent. Hominis itaque solius ratio est, & sublimis status, & vultus Deo Patri communis, ac proximus, originem suam fictorémq; testatur. Habet ergo cy-nosuram, ad quam, in omni negotio, respiciat, actionésque suas dirigat. Si hîc laborat, ibi quiescet; si hîc flens mittit semina sua, ibi cum gaudio metet, quod seminavit: si hîc premitur, ibi coronabitur; si hîc Fortunam contemnit, ibi verè fiet non iam fortunatus, sed beatus. Eant sanniones, ac cichones, & cachinnis excipiant vexatos; sint illis in derisum & similitudinem improperij innocentes, vitam illorum, æstiment insaniam, & finem illorum sine honore. Veniet tempus, quo palinodiam canent, & seipso fatebuntur insaniuisse. Cum agricola semina, multum cū labore collecta seminauerit, inquit S. Chryso-stomus, si adsit aliquis agricultura ignarus, omnia, quæ sunt, cernens admirabitur, & fortè dicet: Quid hic homo tandem facit? Collecta dissipat, nec dissipat tantum, sed & terram cum multa cura commiscet, ne facile colligi possint: nec commiscet tantum terram, sed & optat vehementem fieri pluuiam, ut proiecta marcescant, & lutum fiat. Qui etiam turbabitur, cernens fulmina & corruscationes deferri.

Sap. 5.

S. Chry-
sost. ho-
mil. 3. ad
pop.

agricola verò, non ita, sed letabitur tempestatem cernens: non enim presentia respicit, sed futura expectat: non respicit ad fulmina, sed manipulos computat: non marcescentia semina, sed vernantes spicas, non grauem imbrem, sed iucundissimam aeræ ventilationem. Itidem & nos, non presentem spectemus laborem, sed orientem ex eo utilitatem, & ex eo nascentem fructum. Labor arrha est, cælum corona. Ita, teste Blofio, S: Gertrudis diuinitus intellexit, quòd, quemadmodum annulus est signum desponsationis, ita aduersitas tam corporalis, quàm spiritalis humiliter propter Deum tolerata, est verissimum signum diuinæ electionis, & quasi desponsatio animæ cum Deo: in tantum, ut grauatius quisq; confidenter dicere possit hæc verba: **ANNULO SVO SVBARRHAVIT ME DOMINVS MEVS IESVS CHRISTVS.**

Lud. Blofius in
Monili
spit. c. 10.

CAPVT IX.

A Fortuna excacatis oculos aperiri, si velint considerare, quid futura, quid presens ferat felicitas.

§. I.

Futuram, in celo, felicitatem presenti longè anteponendam.

N 3

PA.